Gemeente Wassenaar

VOORBLAD Voorstel aan de Raad

Zaaknummer:	Z/21/52972/258567
Datum collegebesluit:	24 augustus 2021
Datum commissievergadering:	8 september 2021
Datum raadsvergadering:	21 september 2021
Soort Voorstel:	Adviesnota
Onderwerp:	Kostenbesparende maatregelen Wmo
Portefeuillehouder:	Wethouder Bloemendaal
Programma:	6

Kernboodschap:

De invoering van het abonnementstarief leidt tot een grotere vraag en daarmee een kostenstijging op het gebied van de Wmo. Door het invoeren van een aantal besparingsmaatregelen en een aantal investeringen die in lijn zijn met transformatiegedachte binnen de Wmo zorgen ervoor dat de inwoners Beter Thuis kunnen blijven wonen en de zorg beschikbaar blijft voor mensen die het echt nodig hebben.

Bijlagen:

1. Financieel overzicht en Wmo aantallen overzicht
2. Onderzochte maatregelen op een rij
3. Toelichting VNG-ledenbrief
4. Advies van Adviesraad Sociaal Domein
5. Overzicht WMO-maatregelen naar leeftijd
6. Bijlagen vergrijzingsprognoses

Stukken ter inzage:

-

Beslispunten:

1. Het referentie-inkomen voor financiële zelfredzaamheid i.r.t. het zelf kunnen betalen van de huishoudelijke hulp, vast te stellen op 150% van het Wettelijk Minimum Loon (€ 30.000 euro bruto per jaar), conform het VNG-voorstel;
2. Structureel te investeren in de uitvoeringscapaciteit m.b.t. de WMO, voor een bedrag van 115.000 euro per jaar;
3. Incidenteel te investeren in:
   a) De implementatie van de werkwijze zelfredzaamheidsbevordering
   b) de communicatiecampagne zelfredzaamheid inwoners;
   c) individueel advies over zelfredzaamheid en de verbinding te leggen met de welzijnsorganisatie;
   d) de opzet van de scootmobiel pool;
   e) Het structureel ophogen van de tarieven voor Huishoudelijke Ondersteuning (Schoon Huis) met het CAO-percentage.
4. Het pakket maatregelen dat leidt tot Beter Thuis Wonen in Wassenaar vast te stellen w.o. de investeringen voor Ouderenactiviteiten en

Buurtservicecentra;

5. Een besparing oplopend tot € 576.200 in 2025 in te boeken als gevolg van de bezuinigingsmaatregelen.

Relatie met:

☐ Agendapunt:
☐ Toezegging:
☐ Amendement/motie:
☐ Schriftelijke vragen:

Samenvatting

Als gevolg van de invoering van het abonnementstarief zijn de Wmo kosten sterk gestegen.
Op 1-1-2019 voerde het rijk het abonnementstarief in van maximaal 19 euro per maand voor het gebruik van de geïndiceerde Wmo-maatvoorzieningen (o.a. huishoudelijke ondersteuning, scootmobielen en woonvoorzieningen als trapliften en automatische toegangsdeuren).

Het doel van het abonnementstarief was het voorkomen van een te grote cumulatie van inkomensafhankelijke eigen bijdragen voor de midden- en hogere inkomensgroepen. Voorheen zagen deze groepen af van een beroep op de Wmo omdat de eigen bijdragen snel konden oplopen tot max. de kostprijs van de voorziening. Mensen bleken voldoende zelfredzaam te zijn.

Uit onderzoek van de VNG (Vereniging Nederlandse Gemeenten) blijkt dat de invloed van het abonnementstarief vooral te zien is in de stijging van het aantal aanvragen om huishoudelijke ondersteuning. De huishoudelijke ondersteuning is in Wassenaar het resultaat gefinancierd product "Schoon Huis". De VNG adviseert gemeenten daarom, in de brief van 23 november 2020, bepaalde beheersmaatregelen te nemen. De aanbevolen VNG-beheersmaatregelen zoeken de juridische randen op van de Wmo en de kans bestaat dat in gemeenten waar deze maatregelen worden genomen, het aantal bezwaar- en beroepsprocedures toeneemt.
Vanwege de toenemende vraag en het uitblijven van compensatie van het Rijk voor de toename van het aantal aanvragen, nemen de tekorten in de Wmo toe. Dit is de reden dat er ook op korte termijn bezuinigingsmaatregelen moeten worden genomen. Maatregelen die het zelfredzaam houden van inwoners maximaliseren.

Tegelijkertijd wachten veel gemeenten op de mogelijke wijzigingen in de wet- en regelgeving. Onlangs is bericht dat het Rijk in gesprek is met de VNG over de beheersmaatregelen voor de korte en langere termijn. Het is echter de vraag op welke termijn de maatregelen worden ingevoerd.

VNG Bericht 3 juni 2021: Voorstellen beheersmaatregelen voor de korte termijn
De ministeries van VWS en BZK en de VNG hebben de afgelopen maanden maatregelen uitgewerkt die op de korte termijn bij kunnen dragen aan een betere sturing op de Wmo. Voorbeelden zijn:

- *herinvoering van een inkomensafhankelijke eigen bijdrage voor (bepaalde) maatwerkvoorzieningen*
- *eenvoudige schoonmaakondersteuning onderbrengen bij de bijzondere bijstand*
- *aanscherping van de definitie van het begrip algemeen gebruikelijk***
- *gemeenten extra compenseren voor de aanvullende kosten door invoering van het abonnementstarief*

De maatregelen zijn neutraal uitgewerkt en bedoeld voor de kabinetsformatie. Of er gebruik wordt gemaakt van de voorgelegde keuzes en zo ja, voor welke dan wordt gekozen, is uiteraard afhankelijk van het formatieproces.

(** Algemeen gebruikelijk is voorzieningen die mensen zonder een beperking ook kunnen kopen o.a. kleine grijpstangen in de badkamer of drempelhulpen. De VNG doelt erop dat de huishoudelijke ondersteuning ook algemeen gebruikelijk ***zou moeten*** zijn voor mensen met een hoog inkomen.)

Toekomst

Wassenaar is één van de meest vergrijsde gemeente in Nederland. Het beroep op de Wmo zal in de toekomst alleen maar groter worden doordat de vergrijzing verder doorzet. De gemeente kan het beroep op de dure geïndiceerde Wmo-zorg verminderen door de algemene voorzieningen te versterken zodat duurdere Wmo-zorg voorkomen of uitgesteld wordt.
In de bijlagen wordt een overzicht gegeven van de stijging van het aantal ouderen en het gebruik van de Wmo maatwerkvoorzieningen per leeftijdscategorie.

Er is meer regie nodig van de gemeente op de doelstelling van Wmo-kostbeheersing.
Regie die nodig is om de samenwerking binnen het gesubsidieerde netwerk te optimaliseren, en daarmee ook de transformatiegedachte uit te dragen bij de welzijnspartners'.

De toegang tot het sociaal domein is een onderwerp dat nu ook de volle aandacht heeft van het college. We werken aan een verbeterde toegang- en zorgstructuur van 0 tot 100+ in Wassenaar. Het doel is hiermee een meer effectieve en efficiënte inzet van de algemene en preventieve voorzieningen mogelijk te maken. Deze verbeterde toegangsorganisatie maakt het onder andere mogelijk om beter te sturen op regievoering bij casussen, door resultaten te monitoren en tussentijds bij te sturen. Er is dan een veel efficiëntere inzet van het preventief veld. De opvolgende 1ste en 2de lijns zorg is zodoende beter te organiseren. De zorg en welzijnsinstellingen werken beter samen en alle maatschappelijke partners maken gebruik van elkaars expertise.

Voor de Wmo betekent dit dat dit pakket aan extra maatregelen de stijgende kosten in de Wmo kan temperen en de burger ontziet die het echt nodig heeft.

Beoogd effect
Met dit voorstel wordt de raad gevraagd om maatregelen vast te stellen voor kostenbesparing op korte termijn en die op de lange termijn de stijging van de kosten temperen. Daarnaast zullen de gebruikers langer zelfredzaam en beter thuis kunnen wonen.

Argumenten

1.1 Er zijn nieuwe uitgangspunten nodig om de Wmo-zorg betaalbaar te houden

De in de financiële bijlage benoemde investeringen en maatregelen hebben betrekking op het versterken van de oorspronkelijke gedachte van de Wmo. De Wmo is ingevoerd voor mensen die het echt nodig hebben. De Wmo is bedoeld voor mensen die hun zorg niet zelf kunnen organiseren of niet kunnen betalen.

1. Normalisatie van het ouder worden
Het voorstel houdt in dat de Wassenaarse inwoners de regie blijven houden over hun leven bij het ouder worden. We zorgen ervoor dat de vitale inwoners geen beroep hoeven te doen op de Wmo maatwerkvoorzieningen en gewoon mee kunnen blijven doen. De Wmo is nl. bedoeld voor iedereen die de zorg niet kan organiseren, maar niet voor zelfredzame mensen die de zorg nog zelf kunnen betalen en organiseren.

2. Zelfredzaamheid is de norm
Het standpunt van het rijk is dat gemeenten geen inkomenspolitiek mogen voeren. De uitvoering mag daarom geen voorzieningen afwijzen op grond van het inkomen. De uitvoering mag wel bepalen of iemand zelfredzaam is. In onze visie is de financiële draagkracht een wezenlijk onderdeel van de zelfredzaamheid. Inwoners zijn verantwoordelijk om er alles aan te doen om zelfredzaam te zijn of te blijven. De nadruk op het zelfredzaam zijn valt onder het normaliseren van het ouder worden.

Zo kan de uitvoerder aan draagkrachtige en zelfredzame inwoners het verzoek doen om de voorziening zelf te betalen, mits de inwoner aangeeft dat dit binnen zijn / haar draagkracht valt. Dit verzoek kan gedaan worden binnen de juridische mogelijkheden van het Wmo-onderzoekproces en deze zorg past binnen de financiële zelfredzaamheid van de cliënt.

1.2 *De vastgestelde norm van 150% van het Wettelijk Minimum Loon is conform het voorstel van de VNG*

De Wmo is sinds de invoering van het abonnementstarief in 2019 inkomensonafhankelijk. Iedereen kan een beroep doe op de Wmo, ook als mensen hun hulp zelf kunnen organiseren en betalen en in het verleden al een particuliere hulp hebben gehad.

Er wordt voorgesteld de financiële draagkracht te betrekken bij het Wmo-onderzoek naar de zelfredzaamheid en de eigen kracht. We stellen voor een richtlijn vast te stellen van 150% Wettelijk Minimum Loon, waarbij inwoners geacht worden zelfredzaam te zijn en of voldoende financiële draagkracht te hebben. Bij een inkomen hoger dan 150% WML worden mensen gevraagd de voorziening huishoudelijke hulp zelf te betalen. Dit is een vrijwillig verzoek. De Wmo-consulent gaat zorgvuldig na of mensen de zorg zelf kunnen organiseren én vraagt door of de inwoner de zorg ook daadwerkelijk zelf kan betalen. Er wordt een zorgvuldig onderzoek gedaan conform de nauwkeurig vastgestelde regels in de jurisprudentie.

Het is wettelijk absoluut niet mogelijk om inkomensgegevens op te vragen voor het afwijzen van een voorziening op basis van een bepaald inkomen. Het is wel mogelijk de voorziening af te wijzen op grond van (financiële) zelfredzaamheid. Dit is de basis van de nieuwe werkwijze. Deze nieuwe aanpak heeft veel impact op de werkwijze van de consulenten en dient zorgvuldig te worden geïmplementeerd.

2.1 Er zijn structurele investeringen nodig bij het toegangsproces om meer aanvragen af te wijzen

Afgelopen jaren is er ingezet op het wegwerken van de toenemende aanvragen. Hierdoor is er te weinig geïnvesteerd in het onderzoeksproces en de tijd die daarmee gepaard gaat. De structurele investeringen houden 1 fte consulent in met enkele uren juridische deskundigheid. De structurele investeringen kunnen gekwalificeerd worden als **achterstallig onderhoud**. De reden is dat zorgvuldig afwijzen van een voorziening meer tijd vergt dan het toekennen van een voorziening.

Het Wmo-onderzoek draagt bij aan een intensiever en zorgvuldige uitvoering van de wet. Daarmee kan het aantal verstrekte voorzieningen worden afgeremd Een zorgvuldiger uitvoering is nodig om vaker af te wijzen, maar ook om beter passende en betere zorg te kunnen aanbieden. Zorg die aansluit op de algemeen toegankelijke voorzieningen.

In het financiële schema zijn de structurele investeringen opgenomen om de toegang voldoende te equiperen onder het kopje Basis op orde.

3.1 De incidentele investeringen zijn nodig om de poortwachtersfunctie te versterken en de nieuwe aanpak te implementeren.

a. De overige uitvoeringsgerichte maatregelen betreffen tijdelijke incidentele investeringen. Zij leveren uiteindelijk ook duurzame en structurele opbrengsten op, omdat zij door de structurele investeringen worden geborgd. Het zijn maatregelen die te maken hebben met implementatie van de maatregelen en deskundigheidbevordering voor de uitvoering.

   1. Zorgvuldigere uitvoering wet- en regelgeving
      Het normaliseren houdt mede in dat we alle juridische begrippen nog zorgvuldiger gaan toepassen zoals: Ouderdom komt met bepaalde gebreken en is "voorzienbaar"; bepaalde zorgproducten zijn "algemeen gebruikelijk" voor mensen met of zonder een beperking. De gemeente hoeft alleen "de goedkoopst mogelijke oplossing" te bieden**. (Maatregel 3 en Maatregel 4).**

      Deze juridische begrippen in de Wmo zijn een toets en afwijzingsgrond voor een aanvraag. De incidentele investeringen zijn nodig om de uitvoeringspraktijk op orde te krijgen en de nieuwe werkprocessen te implementeren.

   2. Achterstand wegwerken in de uitvoering
      Afgelopen jaren is capaciteit ingezet om de wachtlijsten kort te houden. Daardoor is minder extra aandacht geweest voor de herindicaties, doelmatigheid en effectiviteit. Indicaties zijn misschien vaker afgegeven dan nodig zou zijn geweest. We willen de uitvoering op meerdere fronten intensiever onderzoek laten doen bij de aanvraag van een voorziening, bijvoorbeeld of iemand een PGB kan beheren. Gedurende de looptijd van de voorziening gaat de uitvoering vaker herindiceren en vaker toetsen of de doelen worden behaald bij complexe en dure begeleidingstrajecten. We hebben een achterstand, die gedurende het implementatietijd moet worden ingehaald.

   3. Afschaling- en uitstroom
      Herindicaties intensiveren (maatregel 20) Afgelopen jaar is geïnventariseerd op welke gebieden een herindicatie nuttig is. Herindicaties zijn noodzakelijk om te toetsten of de zorg nog voldoende en gepast is. Voorbeelden zijn scootmobielen die niet optimaal gebruikt worden of mensen met hoge PGB- en begeleidingsindicaties waarbij we het bereiken van de doelen willen toetsen. Natuurlijk kunnen herindicaties nodig zijn om zwaardere zorg te voorkomen door er vroeg bij te zijn.

      Uitstroom WLZ (maatregel 21): Ouderen en mensen met chronische beperkingen blijven vaak in de Wmo totdat zij naar een WLZ-verpleeginstelling gaan of overlijden. De Wmo consulent kan stimuleren om de WLZ- indicatie op tijd aan te vragen. In sommige gevallen

geven mensen de voorkeur aan een WMO- voorziening vanwege de lage eigen bijdrage en de uitgebreidere voorzieningen. De jurisprudentie is er echter heel stellig in dat gemeenten de Wmo-aanvraag kunnen intrekken als er een beroep gedaan kan worden op een andere voorliggende voorziening zoals ZVW en WLZ. Een onafhankelijke clientondersteuner kan de client helpen bij het aanvragen van de WLZ- indicatie.

b. De communicatiecampagne is gericht op voorlichting aan de inwoners op het gebied van de zelfredzaamheid.

Deze nieuwe uitgangspunten en werkwijzen worden door de gemeente breed uitdragen via de voorlichtingsmateriaal, de lokale media **(Maatregel 1)** en in extra individuele ondersteuning aan cliënten over zelfredzaamheid **(Maatregel 2).**

Deze maatregel bevordert de bewustwording over zelfredzaamheid. De gemeente biedt voorlichting over zelfredzaamheid aan in combinatie met het verzoek tot zelfredzaamheid: voor wie is de Wmo bedoeld (en voor wie dus niet) en hoe kan je zelf voorkomen dat je aanspraak moet doen op de Wmo.

Het betreft voorlichting over zelfredzaamheid en hoe mensen beter thuis kunnen blijven wonen en wat mensen zelf kunnen bijdragen aan een inclusieve samenleving. Kenmerkend voor Wassenaar is dat het een sterk vergrijsde gemeente is, waar tegelijkertijd een groot aantal ouderen nog zelfstandig thuis woont en zeer zelfredzaam is. Die groep willen we door middel van een campagne wijzen op de eigen verantwoordelijkheid: wie zelf een oplossing kan vinden voor de ondervonden beperkingen moet dat doen.

Met de campagne roept de gemeente mensen die mogelijk in de toekomst een Wmo-aanvraag willen doen, hun omgeving én maatschappelijke partners op om hun verantwoordelijkheid te nemen. Op deze manier blijft de Wmo beschikbaar voor mensen die de ondersteuning bij hun beperkingen niet zelf kunnen organiseren of betalen; en houden we de zorgkosten ook in de toekomst beheersbaar. Iedereen kan daaraan bijdragen. De Wmo is geen absoluut recht, maar alleen bedoeld voor mensen die het echt nodig hebben.

c. Het individueel advies over zelfredzaamheid uit te werken in lijn met de "reablement" gedachte.

De welzijnscoach bevordert de eigen kracht van mensen op individueel niveau. Het is een nieuwe interventie die ontwikkeld wordt met het welzijnswerk, de toegang en de Wmo-consulenten.

Het doel is het aanbieden van alternatieve zorg als voorliggende voorziening en het versterken van de zelfredzaamheid van de individuele cliënten. De coach wordt ingezet met mensen die een groot potentieel hebben voor zelfredzaamheid en door extra adviezen hun aanvraag voor de Wmo kunnen uitstellen of voorkomen. Daarnaast is de welzijnscoach, een medewerker die kan bijdragen aan het Wmo-onderzoek naar zelfredzaamheid en naar de ondersteuningsbehoeften van de cliënt.

Het verbinden van de toegang met het welzijn heeft het doel dat de inwoners beter kennis krijgen hoe ze zelfredzaam kunnen blijven doen. Inwoners worden ondersteund bij het vinden van oplossingen en alternatieve ondersteuning die een maatwerkvoorziening voorkomt. Het is een algemene/voorliggende voorziening voorliggend aan de maatwerkvoorziening. De Wmo-consulent kan deze interventie indiceren als voorliggende voorziening.

Een voorbeeld hiervan is Reablement, ofwel een oudere helpen voor zichzelf te zorgen, is een methodiek die in de Deense ouderenzorg wordt toegepast. De officiële definitie van reablement luidt: 'Services for people with poor physical or mental health to help them accommodate their illness by learning or relearning the skills necessary for daily living'

Reablement is een korte en doelgerichte interventie, holistisch van aard, iets extra's naast de gewone zorg. Een voorbeeld is: 'Mensen die plotseling weduwe of weduwnaar worden kunnen sterk vereenzamen. Wat is de gangbare verwachting? Dat zij sneller in een verpleeghuis belanden of anderszins een grotere zorgbehoeften ontwikkelen. Kersverse weduwen en weduwnaars missen vaardigheden die hun partner altijd deed. In Denemarken worden zij opgeroepen voor een cursus van 6 weken. Zij gaan 5 dagen per week naar school en leert men (beter) voor zichzelf zorgen.'

In de Deense gemeente Frederica leidde reablement onder 220 thuiszorgklanten tot 27.000 uur minder zorg en begeleiding. Van de 220 mensen konden 103 weer volledig zelfstandig verder, 68 mensen hadden minder zorg nodig. In Wassenaar laten we op korte termijn berekenen wat de kosten en opbrengsten zijn van dit project. Hierbij wordt rekening gehouden met het feit dat we ervan uitgaan dat cliënten die de beschikking hebben over 150% van het Wettelijk Minimum Loon als (financieel) zelfredzaam worden beschouwd. Met deze cliënten rekenen we al in de berekende besparingen. Reablement zorgt dus niet zozeer voor grote aanvullende besparingen, immers alleen de cliënten die vallen in de groep tot 150% van het Wettelijk Minimum Loon kunnen nog voor aanvullende besparingen zorgen. Wel zorgt reablement ervoor dat cliënten niet alleen financieel zelfredzaam zijn, maar door reablement in bredere zin als zelfredzaam kunnen worden beschouwd.

d. De scootmobielpool (maatregel 19).
Er zijn enkele mogelijkheden om een scootmobielpool op te zetten in de nabijheid van appartementencomplexen waar veel ouderen wonen. Er zijn dan minder problemen met het brandveilig stallen van individuele scootmobielen. Een scootmobiel pool past in het plaatje van de transformatie, het beperken van de maatwerkvoorzieningen en het idee dat de Wmo een oplossing biedt voor een bepaalde vervoersproblematiek. Alleen bij intensief dagelijks gebruik wordt een individuele scootmobiel worden geïndiceerd.

e. Ophoging tarieven huishoudelijke ondersteuning met het CAO-percentage
Het contract voor huishoudelijke ondersteuning (Schoon Huis) is een sterk verouderd contract voor onbepaalde tijd. Hierdoor worden de nieuwe CAO's niet worden meegenomen in de tarief indexatie. De gemeente kan hierdoor geen reëel tarief meer aanbieden. De kans bestaat dat de zorgaanbieders het contract opzeggen en er op korte termijn aanbesteed moet worden. Bij een nieuwe aanbesteding zal sowieso een hoger tarief moeten worden aangeboden. De gemeente komt dan voor hogere kosten te staan. Tevens moet rekening gehouden worden met de ontwikkelingen in Voorschoten. Voorschoten stapt uit het inkoopcontract Schoon Huis en koopt per 2022/2023 via de Leidse regio.

Het is wenselijk om het contract door te laten lopen en de tarieven structureel met de CAO op te hogen. Hierdoor is er rust op korte termijn, zodat de inkoop van de huishoudelijke ondersteuning opnieuw kan worden bekeken en kan worden beoordeeld of nieuwe regionale samenwerking mogelijk is.

3.2 De incidentele investeringen zijn nodig om de Wmo transformatieopgave ten volle te benutten en op langere termijn de stijging van de kosten te temperen

De landelijke wetgever heeft het doel gehad bij de invoering van de Wmo 2015 om de zorgkosten terug te dringen. Mensen kunnen nu niet meer vroegtijdig opgenomen worden in een door de Wet Langdurige Zorg) gefinancierd verpleeghuis en zij moeten langer thuis blijven wonen.

De gemeenten hebben daarvoor sinds 2015 mede de opdracht gekregen ambulante begeleiding te bieden aan o.a. de ouderen en mensen meteen GGZ-achtergrond (Geestelijke GezondheidsZorg). Gemeenten werden beter in staat geacht het gebruik van duurdere zorg te beperken. Gemeenten kunnen met het lokale welzijnswerk, ook goedkopere algemeen toegankelijke voorzieningen realiseren (o.a. dagactiviteiten in de buurtcentra). Op deze manier worden optimaal de kosten beperkt door de lichtere zorg zo dicht mogelijk bij huis aan te bieden.

Transformatieproces in de Wmo

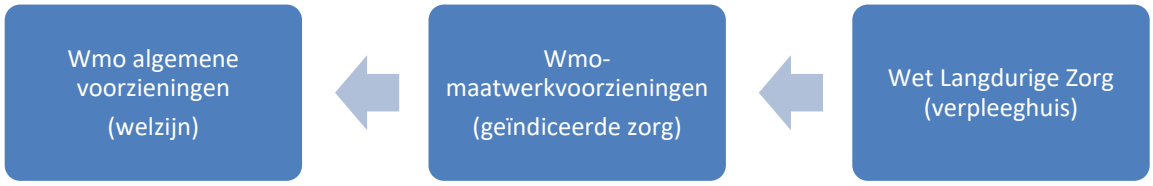

Vanaf de invoering van de Wmo 2015 zijn er in Wassenaar echter geen grote inspanningen of extra investeringen gedaan voor het reduceren van de maatwerkvoorzieningen en het transformeren van

de zorg naar meer algemeen toegankelijke voorzieningen. Dit was ook niet direct nodig, omdat onze maatschappelijke partners (SMOW, SZW, WVC) al een groot deel van deze transformatie van nature deden en de eigen bijdragen van de Wmo de instroom van mensen hadden beperkt die zelfredzaam waren.

- De SWZ (St. Wassenaarse Zorgverlening) organiseerde de ouderenbuurtinloop bij de verpleeghuizen.
- De SMOW (St. Maatschappelijke Ondersteuning Wassenaar) ondersteunde de mantelzorgers al en organiseert de advies en voorlichting voor diverse kwetsbare doelgroepen.
- De Vrijwilligerscentrale Wassenaar zorgt voor zinvolle activiteiten.
- De gemeente kon binnen deze begroting ook nog collectieve voorzieningen realiseren samen met de Woningcorporaties zoals toegankelijk maken van appartementencomplexen voor ouderen.

Kortom Wassenaar heeft een sterk maatschappelijk netwerk.

Financieel gezien was er daarom tot 1-1-2019 geen noodzaak te investeren in het preventieve veld, want de begroting was van 2015 tot en met 2018 op orde en bood nog ruimte om kosten op te vangen.

4.1 Met regievoering op de welzijnspartners kunnen we besparen op de instroom bij de Wmo-maatwerkvoorzieningen.

Wassenaar is één van de meest vergrijsde gemeente in Nederland. Het beroep op de Wmo wordt in de toekomst groter doordat de vergrijzing verder doorzet. De gemeente kan het beroep op de dure geïndiceerde Wmo-zorg verminderen door de algemene voorzieningen te versterken zodat duurdere Wmo-zorg voorkomen of uitgesteld wordt.

Er is meer regie nodig van de gemeente op de doelstelling van Wmo-kostbeheersing. Regie die nodig is om de samenwerking binnen het gesubsidieerde netwerk te optimaliseren, en daarmee ook de transformatiegedachte uit te dragen bij de welzijnspartners. Het doel is mensen te ondersteunen bij hun welzijn en zelfredzaamheid en daarmee op duurdere maatwerkvoorzieningen te besparen via de inzet van algemene en collectieve voorzieningen.

Op dit moment wordt de regievoering op de maatschappelijke partners via de toegangsproces opgepakt. De toegangspartners zijn St. MEE, Kwadraad, SMOW, en de Vrijwilligerscentrale Wassenaar, hebben een grote rol bij het voorkomen van geïndiceerde zorg, maar voor ouderen hebben ook de thuiszorgorganisaties een rol het voorkomen van geïndiceerde zorg.

We kiezen nadrukkelijk niet voor de toegang te beleggen bij de gemeente, omdat het dan niet mogelijk is om oplossingen te vinden in de eigen leefomgeving. Hierdoor kan het voorkomen dat er kostbare professionele voorzieningen worden ingezet voor het oplossen van problemen die ook op andere wijze, in de eigen leefomgeving, kunnen worden opgelost.

Er worden afspraken gemaakt over welke verwachtingen de gemeente heeft van het preventief veld: wat moet het preventief veld bijdragen aan het besparen op de WMO, en wat zijn de minimale resultaten die we gerealiseerd willen zien. Met een betere afbakening van taken en rollen wordt een efficiëntieslag gemaakt.

4.2 Het maatregelenpakket dat leidt tot Beter Thuis Wonen in Wassenaar is op termijn kostenneutraal.

Naast de beleidsmatige maatregelen die betrekking hebben op de aansturing van de welzijnspartners **(maatregel 5 en 6)** zijn er nog enkele concrete maatregelen die bijdragen aan het algemeen welzijn van de inwoners in Wassenaar. Tevens leveren de maatregelen een bijdrage aan het beperken of uitstellen van instroom in de Wmo-maatwerkvoorzieningen.

Ouderen inloop- en buurtservicecentra versterken (maatregel 7)
Wassenaar heeft diverse buurthuizen en buurtcentra voor ouderen. Het doel is dat de buurtactiviteiten voorkomen dat er meer mensen instromen in de dure geïndiceerde dagbesteding. Er zijn 4 grote buurtcentra die zich specifiek richten op ouderen zoals Sophiekehuis, Bellesteijn. De gemeente beoogt een breder aanbod activiteiten voor diverse doelgroepen voor wel ouderen als mensen met een GGZ-achtergrond.
Met name thuiszorgorganisatie SWZ heeft een gesubsidieerde rol bij het ondersteunen van de oudereninloop in de buurt en voorkomt daarmee duurdere zorg. Bij het regievoering komt naar voren dat ook particuliere instellingen voor ouderen, geactiveerd moeten worden om Wmo-zorg te voorkomen waar het kan en te verwijzen naar de welzijnspartners.

Mantelzorgers ontlasten (maatregel 8)
Een van de doelen van de Wmo is mantelzorgers te ontlasten zodat zij het (ook) langer volhouden. Ouderen kunnen op een betere wijze thuis blijven wonen als de mantelzorger het ook volhoudt. Het is de essentiële opdracht van de Wmo om deze ondersteuning te bieden. Op dit moment is in onderzoek of het aanbod voldoende bijdraagt aan het voorkomen aan overbelasting en of de het aanbod van het maatschappelijke partners bijdraagt aan het voorkomen van zwaardere zorg.

We verwachten een toename van overbelaste mantelzorgers vanwege de toename van mensen met dementie. Mensen met beginnende dementie kunnen in de inloophuizen actiever blijven en zo langer thuis blijven wonen. De mantelzorgers wordt tevens ontlast door de professionals in de buurtservicecentra.

Collectieve woningaanpassing (maatregel 9)
De gemeente kan collectieve woningaanpassingen uitvoeren indien deze aanpassing een grote groep mensen in staat stelt in hun huis te blijven wonen. Het gaat vaak om automatische toegangsdeuren in appartementencomplexen waar veel ouderen wonen. Hiervoor wordt per complex een aparte businesscase opgesteld, waarin het uitgangspunt is dat de eigenaar of woningcorporaties bijdragen aan de collectieve aanpassingen. De collectieve woningaanpassingen moeten ook weer het beroep op de individuele maatwerkvoorzieningen voorkomen. Het uitgangspunt is dat woningeigenaren een substantieel bedrag betalen voor het toe- en doorgankelijk maken van het complex.

Kanttekeningen

4.1 Er is de afgelopen jaren juist bezuinigd op de subsidieverlening voor het welzijnswerk

Door deze bezuiniging is eerder Stichting Wassenaarse Zorgverlening (SWZ) gekort. Nu wordt met de voorgestelde maatregel 7 'oudereninloop buurtservicecentra versterken' een bijdrage geleverd aan het verminderen van de geïndiceerde dagbesteding.

Zie voor overige kanttekeningen bij Risico's en Financiën

Communicatie/Inwonersparticipatie

1. De Adviesraad en de SMOW zijn geïnformeerd over de maatregelen-studie, en met de SMOW is gesproken over het voorkómen van niet noodzakelijke aanvragen.
2. De adviesraad ziet de noodzaak in van het voorstel en is positief over het voorstel. Zij adviseert o.a. erop toe te zien dat mensen die het echt nodig hebben worden ontzien. Buurtontmoetingsplaatsen zijn een belangrijk voor de doelgroep en op deze voorzieningen zou niet bezuinigd moeten worden, maar juist uitgebreid.
3. Het is belangrijk dat alle lagen van de uitvoering en de maatschappelijke partners bekend zijn met de nieuwe aanpak. Zo kunnen zij deze nieuwe manier van werken goed en duidelijk aan cliënten uitleggen.
4. Het voorstel wordt in de commissie besproken en daarna aan de raad voorgelegd.

Financiën

In onderstaande tabel worden financiën getoond voor Wmo voor de periode 2021-2025 met de daarbij behorende besparingen en het effect op het saldo bij de Kadernota 2022. Om deze besparingen te kunnen realiseren, dienen er investeringen te worden gedaan. Hiervoor wordt

voorgesteld om, net als bij jeugdzorg, een bedrag te onttrekken uit de algemene reserve en te storten in de bestemmingsreserve uitvoering Sociaal domein (hierna te noemen reserve sociaal domein). Als de onttrekking van € 945.000 in de reserve sociaal domein wordt gehonoreerd, dan wordt hieruit naar verwachting in de periode 2021-2024 een bedrag van € 3.642.000 onttrokken.

Hieronder wordt het bedrag van € 3.642.000 nader toegelicht.

Wmo:
Voor de maatregelen Wmo wordt voorgesteld € 945.000 te onttrekken uit de reserve sociaal domein. Bovendien wordt in 2021 en 2022, zoals besloten in de Kadernota 2021, in totaal € 173.000 onttrokken uit de reserve sociaal domein voor het bijstellen van de te hoog geraamde inkomsten van de eigen bijdragen.
Totale onttrekking uit reserve sociaal domein voor Wmo: € 1.118.000.

Jeugd:
Voor de maatregelen Jeugd heeft de raad op 1 april 2021 besloten om in de jaren 2021-2024 € 1.800.000 te onttrekken uit de reserve sociaal domein.
Bovendien wordt in 2021 en 2022 in totaal € 724.000 onttrokken uit de reserve sociaal domein voor de uitvoering van het actieplan Jeugd.
Totale onttrekking uit reserve sociaal domein voor jeugd € 2.524.000.

Ten aanzien van het gepresenteerde tekort worden er nog twee voorstellen gedaan tot uitbreiding van capaciteit (basis op orde) en het invoeren van een tariefverhoging voor de huishoudelijke ondersteuning (Schoon Huis). De gevolgen hiervan zijn los van het maatregelenpakket gepresenteerd en leiden in eerste instantie tot een hoger tekort.

Wmo - Plan van aanpak 2021	2021	2022	2023	2024	2025	
Basis- tekort	€ -636.364	€ -732.614	€ -735.114	€ -767.485	€ -767.485	
Tarieven huishoudelijke ondersteuning / Schoon Huis		€ 53.000	€ 53.000	€ 53.000	€ 53.000	
Basis op orde		€ 115.000	€ 115.000	€ 115.000	€ 115.000	
Nieuw tekort na basis orde en Schoon Huis	€ -636.364	€ -900.614	€ -903.114	€ -935.485	€ -935.485	
	Besparing 2021	Besparing 2022	Besparing 2023	Besparing 2024	Besparing 2025 Structureel	Benodigd bedrag uit de reserve
Rekenmodel 150% Beter thuis wonen	€ 40.000	€ 311.900	€ 483.800	€ 672.200	€ 576.200	€ -945.000
Kadernota 2022 (stelpost)	*nvt*	*€ 415.000*	*€ 491.500*	*€ 642.000*	*€ 482.000*	*nvt*
Nieuwe standen (Tekort min besparing)	2021	2022	2023	2024	2025	
Rekenmodel 150% Beter thuis wonen	€ -596.364	€ -588.714	€ -419.314	€ -263.285	€ -359.285	
Kadernota 2022 (stelpost)	*nvt*	*€ -485.614*	*€ -411.614*	*€ -293.485*	*€ -453.485*	

Enkele opmerkingen/conclusies:

- De extra investering van de maatregelen van het Beter Thuis Wonen worden in 2022, 2023 en 2024 bijna helemaal terugverdiend, en levert ná 2025 structureel rendement op.
- We kunnen geen sluitend beeld geven. Geen enkel maatregel lost het Wmo-tekort volledig op. We hebben wel een sluitende begroting gemeentebreed.
- Bij de kadernota hadden we de eerste jaren , 2022, 2023 een iets hogere besparingen in beeld. Het belangrijkste uitgangspunt nu is dat niet iedereen zal afzien van een beroep op de gemeente. Er is een voorzichtigheidsmarge ingebouwd.
- Door te kiezen voor de structurele investeringen van de basis op orde worden de incidentele kwaliteitsinvesteringen structureel geborgd in de toekomst.
- Door te kiezen voor de tariefsaanpassing kan het contract langer worden verlengd en is de duurdere aanbesteding op korte termijn niet noodzakelijk.
- De getoonde besparingen zijn gebaseerd op huidige aantallen gebruikers in de diverse inkomensgroepen. Het betreffen aannames. Het is juridisch lastig de maatregelen die betrekking hebben op het zelf betalen van de voorziening bij bespreken van de financiële draagkracht daadwerkelijk af te dwingen. De getoonde besparingen worden daarom gekwalificeerd als “onzeker”!

Risico's
In de voorgestelde maatregelen wordt ook voorgesteld de financiële draagkracht te betrekken bij het Wmo-onderzoek naar de zelfredzaamheid en de eigen kracht.
Het is wettelijk absoluut niet mogelijk om inkomensgegevens op te vragen voor **het afwijzen** van een voorziening op basis van een bepaald inkomen. De Wmo is sinds de invoering van het abonnementstarief inkomensonafhankelijk. Het is wel mogelijk de voorziening af te wijzen op grond **van zelfredzaamheid**. Dit is de basis van de nieuwe werkwijze.

We gebruiken de inkomensgrenzen als richtlijn om het Wmo-onderzoek te voorzien van een referentiekader voor het onderzoek naar zelfredzaamheid. Er bestaat onenigheid tussen de VNG en het Ministerie van VWS hoever de gemeenten mogen gaan in het bespreken van het inkomen als afwijzingsgrond. Wij voorkomen deze discussie zolang de uitvoering zorgvuldig onderzoek doet naar zelfredzaamheid en niet afwijst op een concreet inkomen, en mensen vrijwillig afzien van een zorgaanvraag.

Duurzaamheid
nvt

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders,

drs. H.I.P. Oppatja,
gemeentesecretaris

drs. L.A. de Lange,
burgemeester